

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. д-р Габриела Николова Кирова
от Факултета по науки за образованието и изкуствата при СУ „Св. Кл. Охридски“
по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“,
в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на
обучението по технологии и предприемачество в началните класове), обявен от
СУ „Св. Кл. Охридски“ в Държавен вестник, брой 48/28.06.2022 г. за нуждите на
катедра „Начална училищна педагогика“**

1. Съответствие на процедурата и подадената документация с действащата нормативна уредба

В ДВ бр. 48 от 28.06.2022 г. е обявен конкурс за избор на „професор“ по Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по технологии и предприемачество в началните класове) за нуждите на Факултета по науки за образованието и изкуствата (ФНОИ) при Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (СУ). Единствен кандидат в конкурса е доцент д-р Николай Иванов Цанев. Настоящата рецензия е изготвена на основание Заповед № РД - 38-391/13.07.2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ – проф. дфн Анастас Герджиков, въз основа на решение на Комисията по допускане до участие в конкурса, назначена със заповед на ректора на СУ № РД 38-362/08.07.2022 г. С протокол от 30.08.2022 г. Комисията единодушно е установила, че са налице всички необходими документи за участие в конкурса съгласно чл. 119, ал. 2 от Правилника за (ПУРПНСЗАД) в СУ „Св. Кл. Охридски“, кандидатът отговаря на условията за допустимост и комисията го допуска до участие в конкурса. Въз основа на Протокол от първото заседание на Научното жури от 02.09.2022 г. е извършена проверка за допускане на кандидата до оценяване в съответствие с минималните национални изисквания и на допълнителните изисквания на СУ съгласно чл. 119, ал. 3 от ПУРПНСЗАД в СУ. Научното жури е проверило съответствието на представената от кандидата справка с минималните национални изисквания и с допълнителните изисквания на СУ. Научното жури единодушно реши, че кандидатът отговаря на минималните национални изисквания по чл. 25, ал. 2 и 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) въз основа на всички подадени от кандидата документи. Няма доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове.

Като член на Научното жури не съм установила процедурни нарушения. Получих достъп до документите и материалите на единствения кандидат в конкурса доц. д-р Николай Иванов Цанев в предвидения съгласно чл. 6, ал. 13 от ПУРПНСЗАД срок от 3 дни след изтичане срока на подаване на документите (30.08.2022 г.), които са оформени прецизно и дават възможност за обективна и пълна оценка в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за приложението му, както и Правилниците на СУ и ФНОИ.

Съгласно чл. 6, ал. 8 от горния правилник съм подписала Декларация по чл. 4, ал. 6 от ЗРАСРБ (до 3 дни след предоставяне на документите на кандидата).

2. Общо представяне на кандидата

Познавам колегата доц. д-р Николай Цанев от началото на неговата академична кариера във Факултета по начална и предучилищна педагогика. В продължение на почти 35 години работим в една и съща катедра - Начална училищна педагогика. Този факт ми дава основание да твърдя, че имам широк поглед върху неговата биография поне в три направления – като преподавател, като изследовател и като организатор на учебния процес.

Доц. Цанев завършва средното си образование през 1978 година в 31 СУЧЕМ в град. София. Висшето си образование (магистърска степен) получава във Висшия педагогически институт в Благоевград, Педагогически факултет, специалност Предучилищна педагогика с придобита квалификация „учител“ през 1984 година. В периода 1985 – 1987 година доц. Николай Цанев работи като учител на деца в подготвителна група в Националния учебен комплекс по култура в град София. От 1987 година той започва работа в СУ „Св. Кл. Охридски“ във Факултета по начална и предучилищна педагогика (сега Факултет по науки за образованието и изкуствата) като последователно заема академичните длъжности: асистент (1987-1991), старши асистент (1991-1994), главен асистент (1994-2005) и доцент (2005 – до момента).

Доц. Цанев притежава диплома за ОНС „доктор“ по Дидактика на техниката и технологиите от 04.01.1999 година.

Кандидатът в настоящия конкурс дълги години заема отговорни ръководни административни длъжности във Факултета, където работи: администратор на системата за електронно обучение на ФНОИ (2009 до момента), ръководител на катедра Начална училищна педагогика (2009 – 2015), заместник декан за ОКС „бакалавър“ и електронно обучение (2011 – 2019), технически сътрудник на декана по електронно и дистанционно обучение и стопански дейности (2019 до момента). Доц. Николай Цанев е изключително ценен и уважаван сред академичния състав на нашия факултет и университета, което е видно от редовното му избиране и преизбиране за член на Общото събрание на СУ и Факултетния съвет на ФНОИ.

Той притежава няколко значими квалификации и специализации: чуждоезикова специализация по английски език от Нов български университет (2004-2005), следдипломна квалификация от Великобритания, Ливърпул, Liverpool Hope University (2005-2006), от където придобива Европейски сертификат за управление на детски учебни заведения, следдипломна квалификация в СУ „Св. Кл. Охридски“, Факултет по педагогика, от която притежава Допълнителна професионална квалификация „Специалист по дизайн и провеждане на онлайн обучение“.

Експертната дейност на доц. д-р Николай Цанев се проявява и в участието му като консултант в Комисията при съставянето на Държавните образователни изисквания (ДОИ) и учебни програми по информационни технологии за I – IV клас (2006) и в Комисията за ДОИ и учебни програми по технологии и предприемачество за I – IV клас (2015).

Той е научен ръководител на трима докторанти – един вече защитил успешно и двама, които ръководи в момента. Успешно защитилата докторантка на доцент Цанев е докторант Илияна Иванова Симеонова, Факултет по науки за образованието и изкуствата, СУ "Св. Кл. Охридски", на тема: "Педагогически дизайн на електронно обучение по чужд език за студенти-педагози“.

3. Преподавателска дейност

През своята дългогодишна преподавателска кариера в СУ „Св. Кл. Охридски“, катедра Начална училищна педагогика доц. Николай Цанев е имал пълна академична аудиторна и извънаудиторна заетост като е водил следните научни дисциплини, напълно отговарящи на профила на настоящия конкурс:

Дидактика на техниката и технологиите редовно обучение (р.о.) 3. курс
Предучилищна и начална училищна педагогика (ПНУП) - бакалаври

Конструктивно-приложни дейности р.о. 3. курс, ПНУП - бакалаври

Дидактика на техниката и технологиите р.о. 4. курс, Начална училищна педагогика и чужд език (НУПЧЕ) - бакалаври

Конструктивно-приложни дейности р.о. 4. курс, НУПЧЕ - бакалаври

Дидактика на техниката и технологиите задочно обучение (з.о.), 3. курс, ПНУП - бакалаври

Конструктивно-приложни дейности з.о., 3. курс, ПНУП - бакалаври

Задължително-избираема дисциплина (ЗИД) – Оригами, р.о. 3к. ПНУП - бакалаври

ЗИД – Оригами, р.о. 1к. НУПЧЕ - бакалаври

ЗИД – Оригами, з.о. 4к. ПНУП - бакалаври

Методика на обучението по информационни технологии р.о. 3к. ПНУП - бакалаври

Методика на обучението по информационни технологии р.о. 4к. НУПЧЕ - бакалаври

Методика на обучението по информационни технологии з.о. 4к. ПНУП - бакалаври

Методика на обучението по техника и технологии – спец. Педагогика, III курс, р.о.

Методика на обучението по техника и технологии – спец. Педагогика, IV курс, з.о.

Дидактика на техниката и технологиите з.о. 2к. Начална училищна педагогика (НУП) (завършили други специалности) – магистри

Дидактика на техниката и технологиите з.о. 1.к. НУП (завършили педагогически специалности) – магистри

Конструктивно-технически и приложни дейности в ерготерапията – з.о. 2.к., Медицинска рехабилитация и ерготерапия – магистри.

Методика на обучението по информационни и комуникационни технологии в ранното чуждоезиково обучение – з.о. 2.к. магистри (РЧО)

Избираема дисциплина (ИД) – Оригами за учебни цели, з.о. 2к. НУП (завършили други специалности) – магистри

ИД – Оригами за учебни цели, з.о. 1к. НУП (завършили педагогически специалности) – магистри

ИД – Образователен софтуер за деца, з.о. 2к. НУП (завършили други специалности) – магистри

ИД – Образователен софтуер за деца, з.о. 1к. НУП (завършили педагогически специалности) – магистри

ИД Дигитална компетентност и дигитална креативност з.о. 1к. Специална педагогика)

Факултативна дисциплина (ФД) – Конструирание и моделиране з.о. 2.к. НУП (завършили други специалности) – магистри

ФД – Конструирание и моделиране з.о. 1.к. НУП (завършили педагогически специалности) – магистри

4. Научно-изследователска дейност

Важна професионална характеристика на кандидата в настоящия конкурс е неговото активно участие и изключително успешно ръководство на научно-изследователски проекти. Той е ръководител на следните 6 (шест) научно-изследователски проекта:

- Създаване на вариантен модел за въвеждане на дистанционна форма на обучение в ОКС “магистър”, **ръководител**, 2006 г.
- Повишаване качеството на обучение на студентите от педагогическите специалности чрез активно използване на електронно (уеб-базирано) обучение в дистанционна форма”, **ръководител**, договор №12/2008 г.
- Проучване на възможностите на електронното обучение (смесена форма) за оптимизиране на обучението в ОКС „Бакалавър”, **ръководител**, договор №91/2009 г.
- Създаване на изследователски и учебен център за електронно обучение, **ръководител**, договор: №79/2010 г.
- Изследване и представяне на добри практики при интегриране на информационни и комуникационни технологии в образованието, **ръководител**, договор: №64/18.04.2013 г.
- Разработване на мултимедийни образователни ресурси за електронни форми на дистанционно обучение, **ръководител**, договор №54/2015 г.

Доц. д-р Николай Цанев участва в още 10 научно-изследователски проекта – международни, национални и университетски:

- European Enhancement of Early Years Management Skills – EEEYMS, Номер на договора: UK/03/B/F/PP-162_039, 2005 г.
- Укрепване и устойчиво развитие на научно-изследователския потенциал на Софийски университет в областта на електронното обучение, Схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Подкрепа за развитието на докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени”, Номер на договора: № BG051PO001-3.3.04/52, 2007 г.
- Развитие и усъвършенстване на междуфакултетска докторантска програма в областта на педагогическите изследвания и електронното обучение в СУ, Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, Номер на договора: № BG051PO001-3.3.06/0026, 2007 г.
- Интегрален Университетски Център за изследване, създаване и осигуряване на качество на електронното учене в разнообразен образователен контекст (ИУЦЕО)”, Фонд "Научни изследвания", Номер на договора: INZ01/0111, 2009 г.
- Студентски практики, ментор, Номер на договора: BG051PO001-3.3.07-0002-S0001, 2013 г.
- Квалификация на педагогическите специалисти, член на управителния съвет на проекта, Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, Номер на договора: BG051PO001-3.1.03-0001, 2013 г.
- Студентски практики-фаза 1, ментор, договор №: BG05M2OP001-2.002-0001, 2016 г.
- Ресурсно осигуряване на електронни курсове за дистанционна форма на обучение, договор № 46/12.04.2016 г.

- Приложни аспекти на подготовката на студентите-педагози за работа с електронни ресурси, договор № 80-10-170/16.04.2019 г.
- МОДЕРН-А: „Модернизация в партньорство чрез дигитализация на Академичната Екосистема“, BG05M2OP001-2.005-0001, 2019-2023 г. договора:80-10-209/28.04.2020 г. Създаване на позитивна среда за обучение на студентите от педагогическите специалности по приобщаващо образование, фонд „Научни изследвания“, номер на договора № 80-10-209/28.04.2020 г.

5. Научна продукция

5.1. Съответствие с наукометричните показатели за заемане на академичната длъжност

Представените от кандидата за участие в конкурса доказателства за научна продукция, участия в научно-изследователски проекти, цитирания, ръководство на докторанти отговарят напълно и съществено надвишават минималните национални изискванията от ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Кл. Охридски“. Така при изискуеми общо минимум 550 точки по всички показатели той представя доказателства за над 1000 точки (1303,29).

Група А, показател 1 – точки на кандидата 50 (при минимум 50).

Група В, показател 3 – точки на кандидата 100 (при минимум 100).

Група Г, показатели 4-10 – точки на кандидата 333,33 (при минимум 200).

Група Д, показатели 11-13 – точки на кандидата 215 (при минимум 100).

Група Е, показатели 15-21 – точки на кандидата 604,96 (при минимум 100).

5.2. Съдържателен анализ на представените научни трудове за участие в конкурса

За участие в конкурса за професор доц. д-р Николай Цанев е представил обширен списък с научни трудове, от които: един хабилитационен труд – монография, две монографии, които не са представени като основни хабилитационни трудове, една публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“, седем (7) статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, от които две са в съавторство, девет (9) публикувани университетски учебници и учебници, използвани в училищната мрежа, седем (7) учебни пособия, които се използват в училищната мрежа.

Със своята тематична насоченост и приносен характер публикациите на доц. д-р Николай Цанев обогатяват теорията и практиката в областта на методиката на технологиите и предприемачеството и методиката на информационните технологии в началното училище.

Приносителите на предложените за конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ авторски публикации може да обобщим по следния начин:

- Представени са методологическите основи на технологичното обучение в полето на конструктивизма. Доц. Цанев има дългогодишен интерес към темата за конструктивистката теория, а в монографията си задълбочено и изчерпателно е проследил редица аспекти на конструктивизма от зараждането му, през развитието му, отражението му в учебния процес, принципите на учене при прилагане на конструктивисткия подход и прочие. Отлично са представени в монографията „Технологичното обучение в полето на конструктивизма“ най-ярките имена, които имат принос в развитието на конструктивистката методология. Изяснен е въпросът за предимствата на конструктивистките подходи пред т. нар. традиционно обучение. Представена е конструктивистката класна стая и съответните стратегии за учене като са очертани четирите основни направления в съвременния конструктивизъм. Вторият важен акцент в монографията е разработването в детайли на темата за технологиите (от античността до днес) и технологичното обучение, като са маркирани специално различните дидактически технологични системи. Много компетентно е представено учебното съдържание и са подложени на анализ актуалните учебни програми за предмета технологии и предприемачество в I – IV клас. За мен с особена стойност е представеният от автора конструктивистки методологически подход при изучаването на технологиите като същевременно са представени в теоретико-практически план 22 конструктивистки методи и техники в технологичното обучение. Компетентностите на доц. Цанев в областта на информационните и комуникационните технологии са добре известни в академичните среди и те са проявени в монографичния му труд, където се представя използването и приложението на ИКТ в конструктивистката класна стая. Авторът на монографията не остава в полето на чисто теоретичните разработки, тъй като отделя внимание и на темата за конструктивисткия дизайн на урока в технологичното обучение. В този смисъл, анализираният научен труд има и сериозен приложен аспект.

- Цялостна разработка на проблематиката за изкуството оригами и неговото приложение е направена от доц. д-р Николай Цанев в монографията „Изкуството оригами в образователна среда“. Представени са някои добри възможности за използване на оригами в българското училище като са изведени предимствата на този вид изкуство за развитие на мисленето, въображението и сръчността на малките ученици, както и неговите терапевтични възможности.

- Разписани са конкретни методически препоръки при използването на оригами в детска и начална училищна възраст.

- Разработена е авторска концепция относно дидактическите основи на технологичното обучение в началното училище. В монография със същото заглавие кандидатът по настоящия конкурс развива въпросите за методиката и методологията на съвременното технологично обучение, съдържанието на технологичното обучение, основните дидактически принципи, методи и стратегии в това обучение. Специално е разработена темата за организационните форми на обучение и са класифицирани уроците по технологии и предприемачество с техните специфични особености. Отделено е внимание на новия акцент – обучението в предприемачество.

- Представено е проучване на символно-аналитичната подготовка, осъществена в технологична образователна среда с използване на учебни комплекти Lego Dacta в условията на урочната и извънурочната работа с ученици от началните класове. В

книгата „Дидактически функции на моделите и моделирането в технологичното обучение“ е поставен акцент върху практическата реализация на тази идея – операционализирането на метода моделиране при изпълнение на основните дидактически функции, конкретните резултати от авторското теоретично и емпирично изследване, предметени под формата на методически насоки, дидактически материали, програми за обучение и др.

- Изяснен е въпросът за дигиталната компетентност на учителите като са представени съвременни гледни точки. Направена е типологизация на подготовката на учителите и свързаните с това възможности за приложение на съвременни технологии в учебния процес.

- Разработени са най-важните страни на конективизма като нова теория за ученето като са изведени негови предимства и недостатъци.

- Специално са разработени някои аспекти на STEM образованието като влиянието му върху създаването на интерес към науката и технологиите и възможностите за внедряването му в българското училище.

- Представено е проучване на възможностите за приложение на електронни курсове за дистанционно обучение (смесен тип) със студенти – магистри от педагогическите специалности. Темата е задълбочено изследвана в теоретичен план, направено е сравнително проучване за приложението на електронни курсове в университетското обучение в България, разработени са и опитно апробирани авторски електронни курсове по задължителни и избираеми дисциплини.

Доц. Николай Цанев в своите научни разработки разглежда въпроси от областта на съвременните педагогически теории и практики, методиката и методологията на технологичното обучение, приложението на информационните и комуникационните технологии в образованието, електронното и дистанционното обучение, подготовката и квалификацията на начални учители и др.. Научните интереси и публикации на кандидата напълно отговарят на профила на конкурса.

Доц. д-р Николай Цанев представя в документите по конкурса справка за следните забелязани цитирания: в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове – 3 броя, цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране – 12 броя, цитирания в нереперирани издания с научно рецензиране – 10 броя.

6. Научно-теоретични, практико-приложни и други приноси

- Направена е задълбочена, систематична и обхватна разработка на проблемите на технологичното обучение в начална училищна възраст.

- Разработени са в широк теоретичен, методологичен и в практико-приложен план проблемите на конективизма в технологичното обучение.

- Направено е проучване и са систематизирани редица педагогически и практически въпроси, свързани с историята, разпространението и приложението в учебна среда на изкуството оригами.

- Многоаспектно е проучена, представена и обогатена теорията за моделите и практиката на моделирането в светлината на приложението им в технологичното обучение.

- Създадена е дидактическа технология за обучение по технологии и предприемачество в I – IV клас на базата на конструктивистката теория.

- Направена е класификация на типовете подготовка на учителите за работа с дигитални технологии.

- Изследвано е в теоретико-практически план съвременното електронно базирано дистанционно обучение.

- Представен е модел за конструиране на технологичното обучение на основата на авторска концепция, приложима в технологичното обучение в условията на българската образователна система.

- Създадени и внедрени в учебната практика са множество учебници и учебни помагала за началното училище на основата на съвременен методологически подход в изучаването на технологиите и предприемачеството.

- Разработени и приложени са модели на работа с използване на оригами в часовете за технологично обучение.

7. Лични впечатления

Познавам кандидата по настоящия конкурс за професор доц. д-р Николай Цанев от 1987 година. През този дълъг период винаги съм се възхищавала на неговия професионализъм и организаторски умения. Неговата преподавателска работа със студентите – бакалаври, магистри и специализанти се отличава с високо академично ниво. Същевременно той е много харесван от своите студенти. Като ръководител катедра Начална училищна педагогика и като дългогодишен заместник декан доц. Цанев ме е впечатлявал със своето стратегическо мислене, умение за отлична комуникация с всички колеги и ясна визия за развитието на катедрата и факултета. Научните му интереси са трайни и задълбочени, което личи по представените по конкурса монографии, учебници и научни статии. В своята работа като ръководител катедра НУП по настоящем винаги се опирам и мога да разчитам на съветите на колегата Цанев. Друга негова важна характеристика е готовността със себеотрицание да поема служебни ангажименти, които да довежда до успешен край. Много ценя професионализма, с който той ръководи екипите си при работа по научно-изследователски проекти.

Доц. Цанев е всеотдаен и към своето семейство.

8. Бележки, препоръки и въпроси

Нямам забележки към научно-приложната и учебно-преподавателската дейност на доц. д-р Николай Цанев. Препоръчвам да продължи да предава неуморно своите знания, умения и компетенции в областта на методиката на обучението по технологии и предприемачество на учителите и на студентите-бъдещи учители в началните класове.

9. Заключителна оценка

От изложеното се вижда, че доцент д-р Николай Иванов Цанев е доказан специалист по методика на обучението по технологии и предприемачество в началните класове с много богат научно-изследователски и учебно-преподавателски опит в тази област. Неговата научна продукция изпълнява минималните национални изисквания по чл. 25, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ за научна област 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по технологии и предприемачество в началните класове). При изискуеми 550 точки той представя доказателствен материал за респектиращите над 1000 точки (1303). Трудовете му са многократно цитирани. Няма основания да се счита, че не са негово лично дело, което изключва наличие на плагиатство. Това ми дава основание да заключа, че научната, научно-приложната, преподавателската дейност и качествата му удовлетворяват изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане, както и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на Софийски университет "Св. Климент Охридски", предявявани към кандидати за получаване на академичната длъжност „професор”. Ето защо в заключение **давам положителна оценка относно избора за „професор”** и си позволявам да предложа на почитаемите членове на Научното жури да подкрепят тази кандидатура и да се направи предложение до Факултетния съвет на Факултета по науки за образованието и изкуствата при СУ "Св. Кл. Охридски" да избере доцент д-р Николай Иванов Цанев за **„професор” по методика на обучението по технологии и предприемачество в началните класове** с убеждението, че заслужава.

София, септември 2022 г.

Изготвил рецензията:

(проф. д-р Габриела Кирова)